

– значно розширити перелік навчальних дисциплін, що повинні бути викладені під час навчання та збільшити термін навчання мінімум до 6 місяців;

– підготувати збірник ситуативних завдань з дій патрульної служби під час застосування фізичної сили, спеціальних засобів, вогнепальної зброї та дій в умовах, що ускладнюють оперативну обстановку;

– збільшити кількість практичних занять шляхом моделювання нетипових ситуацій;

– використовувати міжнародний досвід правоохоронної діяльності в умовах ускладнення оперативної обстановки;

– поглиблено вивчати навчальні дисципліни, збільшити термін навчання;

– нові, більш суворі вимоги до особи, її індивідуальних якостей, мотивації до служби.

Отримано 05.03.2019

УДК 159.922.7

Марина Олександрівна МАЛЬКОВА,

*курсант факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

Представлено результати емпіричного дослідження сімейних цінностей майбутніх правоохоронців які не мають досвіду подружнього життя. Визначено гендерні особливості сімейних цінностей майбутніх правоохоронців.

Психологічно здорова сім'я є основою здорової нації та сильної держави оскільки відіграє найважливішу роль у соціалізації та вихованні підростаючих поколінь, забезпеченні економічного і соціального прогресу суспільства, поліпшенні якості життя взагалі. Зараз, на тлі економічно-політичних криз, військових конфліктів, екологічних катастроф, ми спостерігаємо як історично сформовані форми сімейних взаємин стали руйнуватися, порушилась структура родинних відносин, змінились функціонально-рольові зв'язки між чоловіком і жінкою, розподіл влади і підпорядкування, сама цінність сімейно-шлюбних стосунків. Аналіз наукової літератури показав недостатню кількість робіт, присвячених аналізу сімейних цінностей сучасної молоді. Тому, метою нашої роботи стало емпіричне дослідження гендерних особливостей сімейних цінностей майбутніх правоохоронців які не мають досвіду подружнього життя.

Вибірку дослідження склали 74 курсанта другого курсу навчання факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності) ХНУВС, які не мають досвіду подружнього життя. Вони були розподілені на дві групи дослідження в залежності від статі: перша група дослідження – 30 курсантів дівчат (41,0 %); друга група дослідження – 44 курсанти юнаки (59,0 %).

За допомогою методики М. Рокіча нами було з'ясовано гендерні особливості ціннісних орієнтацій майбутніх правоохоронців і визначено ступінь значимості сімейного життя для дівчат і юнаків. Вісімнадцять цінностей-цілей були розподілені на три групи значимості за наступними рангами:

- 1) бажані, значущі цінності (ранги з 1 по 6);
- 2) індіферентні, байдужі цінності (7–12 ранги);
- 3) незначущі цінності (13–18 ранги)

Як видно з таблиці 1, із вісімнадцяти життєвих цінностей-цілей найбільше значення як для дівчат ($3,27 \pm 2,65$) так і для юнаків ($3,32 \pm 3,18$) майбутніх правоохоронців має цінність здоров'я, вона займає перше рангове місце в обох групах дослідження.

На другому місці за ступенем значення знаходиться цінність щасливе сімейне життя – у дівчат ($5,87 \pm 5,51$) і цінність матеріально забезпечене життя – у юнаків ($4,24 \pm 3,01$). При цьому, на рівні статистичної значимості ($p \leq 0,001$) встановлено, що матеріальний достаток і високий заробіток більш значимий для юнаків ($4,24 \pm 3,01$) ніж для дівчат ($8,50 \pm 4,77$). Показник ($8,50 \pm 4,77$) цінності матеріально забезпечення у дівчат хоча і попадає у групу значущих, проте займає шосте рангове місце.

Третє рангове місце посіли цінності свободи у дівчат ($7,03 \pm 4,03$) і щасливого сімейного життя ($4,70 \pm 3,76$) у юнаків. Окремо слід зазначити, що на четвертому ранговому місці у дівчат-правоохоронців знаходяться дві цінності, а саме: кохання ($7,30 \pm 5,92$) і цікава робота ($7,30 \pm 3,04$). Тоді як у юнаків-правоохоронців четвертий ранг займає лише цінність кохання ($4,73 \pm 4,91$). Попри те, що цінність кохання посіла однакове четверте рангове місце як у дівчат так і у юнаків, для останніх вона статистично значимо ($p \leq 0,05$) цінніша, ніж для дівчат оскільки її середній показник менше, тобто цінність більш значуща ($4,73 \pm 4,91$ та $7,30 \pm 5,92$).

П'яте рангове місце і у дівчат ($7,87 \pm 4,85$) і у юнаків ($5,50 \pm 4,15$) зайняв показник цінності наявність добрих і вірних друзів (див. табл. 1). Однак, для юнаків цінність дружби статистично більш значима порівняно з дівчатами ($5,50 \pm 4,15 < 7,87 \pm 4,85$; $p \leq 0,05$).

Шосте рангове місце посіли показники цінності матеріально забезпечене життя ($8,50 \pm 4,77$) у дівчат і цінності розвиток ($7,30 \pm 3,70$) у юнаків.

До групи індиферентних, байдужих цінностей увійшли наступні цінності-цілі: у дівчат – розвиток ($8,63 \pm 4,75$), активне діяльнісне життя ($8,80 \pm 4,22$), впевненість у собі ($9,80 \pm 4,01$), пізнання ($10,73 \pm 3,63$), суспільне визнання ($11,33 \pm 3,20$) та задоволення ($11,40 \pm 4,02$); у юнаків – свобода ($7,50 \pm 4,25$), цікава робота ($8,45 \pm 4,33$), життєва мудрість ($8,89 \pm 4,04$), впевненість у собі ($9,25 \pm 4,39$), продуктивне життя ($9,98 \pm 3,96$), суспільне визнання ($10,98 \pm 3,73$).

Таблиця 1 – Гендерні особливості життєвих цінностей майбутніх правоохоронців, ($\bar{x}_{\text{ср}} \pm \sigma$)

Життєві цінності	дівчата	ранг	юнаки	ранг	$t_{\text{емп}}$	p
активне діяльне життя	$8,80 \pm 4,22$	8	$11,64 \pm 4,15$	14	2,85	0,05
життєва мудрість	$7,87 \pm 4,83$	5	$8,89 \pm 4,04$	9	0,95	–
здоров'я	$3,27 \pm 2,65$	1	$3,32 \pm 3,18$	1	0,08	–
цікава робота	$7,30 \pm 3,04$	4	$8,45 \pm 4,33$	8	1,35	–
краса природи та мистецтва	$13,93 \pm 4,52$	15	$15,07 \pm 3,32$	18	1,18	–
кохання	$7,30 \pm 5,92$	4	$4,73 \pm 4,91$	4	2,72	0,05
матеріально забезпечене життя	$8,50 \pm 4,77$	6	$4,24 \pm 3,01$	2	3,93	0,001
наявність добрих і вірних друзів	$7,87 \pm 4,85$	5	$5,50 \pm 4,15$	5	2,69	0,05
суспільне визнання	$11,33 \pm 3,20$	11	$10,98 \pm 3,73$	12	0,44	–
пізнання	$10,73 \pm 3,63$	10	$11,50 \pm 3,61$	13	0,89	–
продуктивне життя	$11,50 \pm 3,62$	13	$9,98 \pm 3,96$	11	1,71	–
розвиток	$8,63 \pm 4,75$	7	$7,30 \pm 3,70$	6	1,30	–
свобода	$7,03 \pm 4,03$	3	$7,50 \pm 4,25$	7	0,48	–
щасливе сімейне життя	$5,87 \pm 5,51$	2	$4,70 \pm 3,76$	3	1,01	–
щастя інших	$15,23 \pm 3,83$	16	$14,80 \pm 3,77$	17	0,49	–
творчість	$13,23 \pm 3,55$	14	$14,70 \pm 3,44$	16	1,77	–
впевненість у собі	$9,80 \pm 4,01$	9	$9,25 \pm 4,39$	10	0,49	–
задоволення	$11,40 \pm 4,02$	12	$12,36 \pm 3,67$	15	0,90	–

До групи незначущих цінностей увійшли: у дівчат – продуктивне життя ($11,50 \pm 3,62$), творчість ($13,23 \pm 3,55$), краса природи та мистецтва ($13,93 \pm 4,52$) і щастя інших ($15,23 \pm 3,83$); у юнаків – пізнання ($11,50 \pm 3,61$), активне діяльнісне життя ($11,64 \pm 4,15$), задоволення

(12,36 ± 3,67), творчість (14,70 ± 3,44), щастя інших (14,80 ± 3,77) і краса природи та мистецтва (15,07 ± 3,32). Зазначимо, що цінність активне діяльнісне життя статистично менш значима (8,80 ± 4,22 < 11,64 ± 4,15; $p \leq 0,05$) для юнаків ніж для дівчат (див. табл. 1).

Більш наочно ієрархія значущих цінностей-цілей виглядає наступним чином:

<i>Ранг</i>	<i>Дівчата</i>	<i>Юнаки</i>
1	Здоров'я	Здоров'я
2	Щасливе сімейне життя	Матеріально забезпечене життя
3	Свобода	Щасливе сімейне життя
4	Кохання Цікава робота	Кохання
5	Наявність добрих і вірних друзів	Наявність добрих і вірних друзів
6	Матеріально забезпечене життя	Розвиток

Таким чином, для дівчат і юнаків майбутніх правоохоронців однаково значимі цінності здоров'я і наявності добрих і вірних друзів. Визначено, що дівчата мотивовані на здоровий спосіб життя, прагнуть створити власну сім'ю, і в той же час бажають свободи, самостійності і незалежності. Дівчата мріють про кохання і можливість реалізувати власні здібності в цікавій роботі. Вони бажають мати надійне коло вірних друзів і бути матеріально забезпеченими. Як і дівчата, юнаки піклуються про власне здоров'я і цінують його найбільше. Проте, на відмінну від дівчат, юнаки прагнуть спочатку матеріально забезпечити життя, а потім створити власну сім'ю з коханою людиною. І разом з надійними та вірними друзями прагнуть до особистісного розвитку і самовдосконалення.

Можемо стверджувати, що цінність щасливого сімейного життя має високий ступінь значення як для дівчат так і для юнаків майбутніх правоохоронців, посівши друге (у дівчат) і третє (у хлопців) рангове місце з вісімнадцяти цінностей-цілей.

Отримано 01.03.2019

